

ISMERTETÉS

KHERUMIAN, R. — R. W. PICKFORD: *Hérédité et fréquence des dyschromatopsies.* — Vigot, Paris, 1959. pp. 111.

A szerzők az antropológiai kutatásban fontos, de eddig eléggé elhanyagolt, örökletes hiányos színérzékelésről szóló ismereteinket foglalják össze, és nagy terjedelmű saját vizsgálattal egészítik ki. A könyv részletesen tárgyalja: a hiányos színérzékelés felfedezésének történetét, definícióját és osztályozását; az állatok színérzékelését és a színes látás élettani elméleteit és öröklését, nemhez kötöttségét. Következnek az ikervizsgálatok adatai, kivételes genealógiák magyarázata; az örökletes hiányos színérzékelés jelentősége az interszexualitás kutatásában (Turner-szindróma); génkapesolódás; szerzett szintévesztés. Ezután a szerzők a párisi egyetem diákjainak vizsgálatáról számolnak be, és antropológiai szempontból összehasonlításokat végeznek. Végül a hiányos színérzékelésnek az egész földön való elterjedésével foglalkoznak, a kérdés teljes irodalmára támaszkodva.

A szerzők hangsúlyozzák, hogy a szintévesztésekre vonatkozó génhipotézis független a színes látás ma még polémikus élettani mechanizmusától. Véleményem szerint fenogenetikai alapon a Young—Helmholtz-elmélet (amely tudvalevőleg háromféle receptort különböztet meg) kitűnően fedésbe hozható Waaler—Stern—Kalmus génhipotézisével, mely szerint a vörös és zöld színérzékelés, illetve annak hiánya egy-egy X-kromoszómához kötött, a kék egy autoszomális locuson öröklődik. A szerzők saját vizsgálatai 9 151 férfi és 8 945 nőre terjedtek ki, összesen 18 096 személyre. A kék tévesztést nem vizsgálták, a vörös és zöld színérzékelést az Amerikai Optikai Társaság (egyébként nálunk is használatos) tesztjével ellenőrizték. Ahol rendszeres tévesztést gyanítottak, az illető személyt egy sorozat más teszttel, közöttük az Ishihara-félével is megvizsgálták. A protanópia és protanomália, valamint a deuteranópia és deuteranomália között nem tettek különbséget, hanem összefoglalták „protan” és „deuteran” csoportokba. A férfiaknál talált fenotipikus gyakoriság a génfrekvenciával egyenlő. Ez a gyakoriság a francia diákpulációban: protan 2,622%, deutan 6,330%. Az anyagot az anya születési helye szerint csoportosítva, az egyes département-ok homogénnek bizonyultak, (Angliában egy hasonló igen terjedelmes vizsgálat statisztikailag a legnagyobb mértékben szignifikáns differenciákat mutatott az egyes kerületek között). A távolabbi összehasonlításnál, a régebbi közlések metodikája miatt a szerzők kénytelenek voltak anyagukat csak „színvak”, és „normális” csoportokra tagolni, — ami genetikailag természetesen megengedhetetlen. A rendkívül gazdag irodalmi anyag a különböző emberi populációk nagyon egyenlőtlen átvizsgáltságáról tanuskodik. Magyarországra a „fehér foltok” közé tartozik.

Thoma Andor

WENDT, HERBERT: *Es begann in Babel. Die Entdeckung der Völker.* G. Grote'sche Verlagsbuchhandlung KG, Rastatt, Baden, 1958. 576 oldal 81 műnyomattáblával.

A háromkötetes munka a népek felfedezésének jobban mondva megismerésének történetét tárgyalja. Az I. kötet a „Barbárok szörnyek” címen főleg az ókori görögök földrajzi és népismeretét tárgyalja. A népekkel való megismertetés céljából az ókori kútföket köztük a bibliai adatokat is részletesen felhasználja. Különösen foglalkozik a szkithák kérdésével és

erre vonatkozóan felhasználja a legújabb szovjet ásatások (Dudenko, Schulz, Golovkina) eredményeit. Már ebben a kötetben részletesen megmagyarázza Gobineau és H. S. Chamberlain és a náci rasszmisztikusok árja fogalmának hazugságát.

A II. kötet „Pogányok és rabszolgák” India ókori helyzetével foglalkozik, majd rátér India mai ethnikai adataira, kiemeli a világosbőrű hinduk és a sötétbőrű dravidák keveredését és az egyéb bekeveredéseket, melyek nemcsak embertaniak voltak, hanem a nyelvek keveredését is jelentették. Ismerteti az Indiáról való ethnikai ismereteket a XVIII. századig, míg Európa újra megismerkedett Indiával. Ezután áttér azokra a viszonyokra amelyeket a rómaiak észak Európában találtak, majd a lovas nomádokkal főleg a hunokkal foglalkozik, s áttér Kínára és az ősmongol fajta ágakra való szakadását és keveredését ismerteti. Ismerteti az arabok útjait s világismeretét ezekhez kapcsolódva áttér az afrikai néger államok magas kultúrájára, s szemlélteti mindazt a sok szenvedést, amelyet az európai gyarmatosítók e népekre zúdítottak. Majd átmegey az újvilágba. Megismerjük Amerika őslakóit ahogyan fokozatosan értinkeszébe kerültek velük. Megismerjük a hódítók vetelkedését és szörnyű gazzetteiket, az ottani természeti és hatalmas kultúrnépek életét, az indiánok csoportjait, ősi leleteiket, kulturális fejlődésük fokozatait és fajtabeli kevertségüket. Ezután visszatér Ázsiába és Szibéria meghódítását tárgyalja és kiemeli Krasenikov orosz kutatót, aki a kamesadálók megismerése céljából még nyelvüket is megtanulta.

A III. könyv „Totem és tabu” nagyobbbrész a primitív népekkel foglalkozik. Előbb azonban a polynéziaiak eredetének a kérdésével foglalkozik, majd rátér Madagaszkár népeire s azok fajtatani megismertetésére, kiemelve azok keveredését és a szabadsáért való folytonos harcát. Ezután jönnek a tűzföldiek és a veddák és az ausztrálieiak. Közben tárgyalja a darwini eszmék és a létért való küzdelem kérdését, s részletesen foglalkozik az anyajogú társadalom kérdésével ennek etnológiai úttörőivel Bachofennel és Bastiannal főképpen pedig L. Morgan Ősi társadalom c. művével. Közben kiemeli Miklucho Maklaj a „pápuák Albert Schweitzer”-ének működését ellentétben a tasmánok rasszizmusból történt kiirtásával. Ekkor ismerteti Afrika legősi típusait Boskop, Florisbad melletti leleteket, a rhodéziai ősembert, a grimaldi típusokat, a cromagnoni típusokat az El Asselar-i leletet, s az Australopithecus kérdést. Ezután a népek erkölcsseit és szokásait tárgyalja, rámutat arra, hogy mindenféle és fajta ember sexuális magatartása semmiféle különbséget nem mutat. Majd az afrikai sivatagi hottentókat és busmanoknak a kialakulásával, nyelvével és szokásaival és a pygmeusokkal s mindeme népek különböző időben való felfedezéseivel, s a gyarmati elnyomással szemben való viselkedésükkel foglalkozik. Külön fejezet tárgyalja az embernél a fajta kérdését, a keveredést, a bastardok értékét (rehabotiai, Bounty-utódok), a rasszizmus ámokfutását, mellyel szemben kiemeli az európai fajták történeti keveredését. Rámutat arra, hogy szellemi és kulturális eredményeknek a rasszbeli osztályozásokhoz semmi köze nincsen. Ismerteti a színes front kérdését és rámutat arra, hogy kell ezekkel a népekkel bánni ethikai és erkölcsi alapon igazságosan és szabadságot adni.

Igen érdekes lebilincselő olvasmány, amelyet a mai tudományos teoriák teljes átértékelése jellemez s amelynek majdnem minden sorát átjárja az egyetemes humanizmus, a népek békés együttélésének gondolata, s a kemény küzdelem a rasszizmus és a faji előítéletek ellen. Néhány helyen a belse vízmussal szemben elutasító bírálati megjegyzéseket tesz — a szerző ideológiai beállítottsága miatt. Azonban a maga egészében a szakembereknek hasznos és élvezetes olvasmányául szolgálhat a 81 ragyogó műmelléklettel illusztrált könyv.

Malán Mihály

Genetik Wissenschaft der Entscheidung. Eine Vortragsreihe. Kröners Taschenausgabe 260. Alfred Kröner Verlag, Stuttgart. 153 oldal. Ára 6 márka.

A kis formátumú kötet egy az öröklésről tartott rádióelőadásorozat kilenc előadását tartalmazza. Az örökléstudomány történetével foglalkozó fejezet után foglalkoznak a gének lokalizációja, átvittele, biochemiájuk és hatásukkal. Majd a víruskutatás genetikai kérdései, a mutációk és az evolúció kérdései, az utolsó előadásban az atomkor és az öröklés kérdései főleg a sugárhatások kérdése következnek. A genetika és világnézet kérdései című előadás erősen ostorozza Hitler faji örületét. Ez a helyes álláspont után ugyancsak élesen támadja Lüsszenko genetikáját.

A könyvecske többek között Goldschmidt, Bertalanffy, Butenandt, Nachtsheim és Auerbach és néhány fiatalabb szakember előadásait tartalmazza, s ha a világnézeti tőlünk való eltérést nem tévesztjük szemelől, jó képet ad a nyugati kísérleti genetikai kutatások mai irányairól.

Malán Mihály

Der alte Mensch in unserer Zeit. Eine Vortragsreihe. Kröners Taschenausgabe 286. Alfred Kröner Verlag. Stuttgart. 157 oldal. Ára 6 márka.

Ez a kis zsebkönyv 10 előadást tartalmaz az öregedés mai problémáiról. Fontosabb előadásai az öregkor testi és lelki folyamatairól, a fiatalítás és az életmehosszabbítás kérdéseiről, az öregségi megbetegedések megelőzéséről szólnak. Ezután a németországi öregedéssel eltolódást, az öregedés társadalmi problémáját az öregséget mint feladatot és az élet értelmét és célját tárgyalják. Szerzői között Bürger, Jores, Pollock, Litt és Spranger profeszszorok szerepelnek. Az élet céljáról és értelméről szóló előadást az egyik theológiai profeszszor tartotta. Ezt és a világnézeti eltérésünket leszámítva jó áttekintést ad a könyvecske a geriatría kérdéseiről.

Malán Mihály

